

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: *Apercepcia „iného“ umenia a formovanie filozoficko-estetického kódu v tvorbe L. Petruševskej*

Autor: Alima Shtyrova, CSc.

Oponent: doc. PhDr. Marta Kováčová, PhD.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Predkladaná habilitačná práca Alimy Shtyrovej, CSc. pod názvom *Apercepcia „iného“ umenia a formovanie filozoficko-estetického kódu v tvorbe L. Petruševskej* predstavuje obsahovo i formálne jednotný celok. Okrem úvodu ju tvoria štyri základné kapitoly, ktoré sú rozčlenené na jednotlivé – proporčne vyvážené – subkapitoly. Po nich nasleduje záver, ruské resumé a bibliografia – 290 zdrojov.

Habilitačná práca je precíznou sondou do zvolenej problematiky, vypovedá o rozsiahlom komplexe nadobudnutých, autorkiným vedeckým bádáním rozšírených a do systému zakomponovaných poznatkov. Spracovanie zvolenej témy treba považovať za náročné, keďže autorka, vychádzajúc zo stanovených cieľov, pracovala v rovine interdisciplinárnej, t. j. v jednotlivých častiach predkladaného textu komparovala poznatky literárnovedné, lingvistické, ale aj filozoficko-estetické. Autorka spracovala tému vedecky korektne s aplikáciou adekvátne zvolenej metodológie práce.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Autorka si zvolila za tému habilitačnej práce tvorbu Ľudmily Petruševskej, jednej z najznámejších autoriek súčasnej ruskej literatúry, spisovateľky, ktorej meno sa dostalo do intenzívnej diskusie nielen v radoch odbornej, ale aj laickej verejnosti. Jej tvorba predstavuje syntézu navzájom sa vylučujúcich estetických koncepcií – realizmu a postmodernizmu, naturalizmu a sentimentalizmu atď. Tvorba Petruševskej, ako je známe, predstavuje zložitý obraz života ruskej ženy stojacej na „okraji spoločnosti“, zápasiacej v absurdných podmienkach o svoje miesto pre život. Existencia človeka je v prózach Petruševskej zaznamenaná prostredníctvom rozprávača, pričom autorka zaujíma pozíciu nezúčastneného pozorovateľa. Jej empatický prístup, prirodzene, pôsobí – hoci ide o príbehy „ľudí dna“ v spoločnosti – ako katalyzátor v prijímaní, ako sme už naznačili, často šokovej skutočnosti. Autorka práce akcentuje Petruševskej empatiu slovami: *«я люблю своего героя, как больного ребёнка; чем больше у него недостатков, тем больше я его люблю. Я сердцем понимаю то, что он не может высказать словами»* (s. 155).

V takomto časopriestore sa odohrávajú aj príbehy stojace v centre pozornosti autorky práce s cieľom, ako sama uvádza, „zobrazit' Petruševskej dialóg so súčasnými predstaviteľmi európskeho umenia a filozofie a súčasne zhodnotiť jej prínos do kódu ruskej národnej a svetovej literatúry“ (s. 159), čo sa jej v rámci predkladanej práce úspešne podarilo.

Ako sme už uviedli, o tvorbe Ľudmily Petruševskej sa rozpútala intenzívna diskusia. K jednému z názorov patrí aj kontinuita prózy, neprehliadnuteľný dialóg s ruskou klasickou literatúrou, čo je v práci explicitne zaznamenané.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Vzhľadom na vysokú obsahovú i formálnu úroveň práce možno konštatovať, že predkladaný text bude prínosný pre odbornú i laickú verejnosť. Autorka ním podáva komplexný pohľad na riešenie problematiku. Za prínosné považujeme interdisciplinárny prístup, na základe ktorého autorka sformovala ucelený a jednotný komplex pozoruhodných literárnych i filozoficko-estetických poznatkov.

4. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Predkladaná habilitačná práca je napísaná v ruskom jazyku, na výbornej gramaticko-štylistickej úrovni. Jednotlivé kapitoly sú vyvážené, logicky prepojené, navzájom tvoria jednotný celok. V práci je autorkou prezentovaná priam minuciózne spracovaná problematika zvolenej témy s cieľom priblížiť osobnosť a dielo Ľudmily Petruševskej v interdisciplinárnom dialógu, čo predstavuje jeden z prínosov práce. Treba oceniť autorkinu precíznosť v práci s pojmami, ktoré jej pomáhali interpretovať text, zároveň interpretáciu Petruševskej próz z aspektu intertextovosti, s ňou súvisiacou terminológiou a iných vedeckých pojmov, čím autorka práce presvedčila o vysokom stupni znalosti zvolenej problematiky.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

Autorka habilitačnej práce preukázala výbornú znalosť materiálu, s ktorým pracovala. Uplatnila originálne metódy práce s prameňmi a dokázala, že vie prepojiť literárnovedné disciplíny s ďalším okruhom filologických vied.

Vzhľadom na to, že predkladaná práca spĺňa všetky požiadavky na takýto druh práce kladené, odporúčam ju prijať na habilitačné konanie. Po jeho úspešnom ukončení navrhujem udeliť Alime Shtyrovej, CSc. vedecko-akademický titul docent v študijnom odbore 2.1.28 slovanské jazyky a literatúry.

Otázky:

1. V súvislosti s Vaším konštatovaním o optike Ľudmily Petruševskej: „*Spisovateľka ako autorka vstupuje do dialógu so sformovaným filozoficko-estetickým presvedčením, štýlom, videním sveta a miesta človeka v ňom*“ (s. 165) by nás zaujímala aj otázka, aký je Váš kód na interpretáciu spisovateľkinej optiky v kontexte nielen ruskej, ale aj svetovej literatúry ako súčasť duchovného dedičstva.
2. V čom vidíte pre slovenského prekladateľa najväčšie úskalia v textoch a na čo by ste upozornili študenta-rusistu v práci s prekladom textov Ľudmily Petruševskej do slovenčiny?

Oponentka: doc. PhDr. Marta Kováčová, PhD.
Filozofická fakulta UMB
Katedra slovanských jazykov
Banská Bystrica

Banská Bystrica 25. 03. 2014